

NORGES HØYESTERETT

Den 30. mars 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Gjølstad, Stabel og Bull i

HR-2012-00701-U, (sak nr. 2012/393), straffesak, anke over dom:

A (advokat Harald Otterstad)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over Borgarting lagmannsrettens dom 13. september 2011 hvor A ble funnet skyldig i legemsfornærmelse med skadefølge, jf. straffeloven § 228 første og andre ledd første straffalternativ. Det sentrale spørsmålet i saken er om handlingen ble begått i nødverge.
- (2) A ble ved Sarpsborg tingretts dom 12. januar 2011 frifunnet for legemsfornærmelse med skadefølge. Rettens flertall fant at handlingen var begått i nødverge og at den således var lovlig og straffri. Fagdommeren dissenterte. Dommen har slik domsslutning:

”A, født 19.11.1964, frifinnes.

A frifinnes for erstatningskravet fra B.”

- (3) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten over rettsanvendelsen.
- (4) Borgarting lagmannsrett avsa 13. september 2011 dom hvor A ble domfelt for overtredelse av straffeloven § 228 første og andre ledd første straffalternativ. Lagmannsretten fant, som tingrettens mindretall, at domfelte kunne ha tatt noen skritt tilbake og at det derfor etter omstendighetene både var unødvendig og ubetinget utilbørlig i stedet å dytte til fornærmede slik at han falt. Følgelig forelå det ikke en rettmessig nødvergehandling. Det ble avsagt dom med slik domsslutning:

”1. A, født 19.11.1964, dømmes for overtredelse av straffeloven § 228 første og andre ledd første straffalternativ til fengsel i 45 – førtifem – dager, som gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven §§ 52-54. I tillegg dømmes han til å betale en ubetinget bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 20 – tjue – dager, jf straffeloven § 52 nr 3.

2. **A betaler innen to uker fra forkynnelsen av dommen til B erstatning med 2 786 – totusensjuhundredogåttiseks – kroner.**

3. **A betaler saksomkostninger for tingretten med 5 000 – femtusen – kroner.”**

- (5) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen og saksbehandlingen. I anken er det i korte trekk anført at lagmannsretten har anvendt loven uriktig når den legger til grunn at domfelte ikke var utsatt for et rettsstridig angrep, og at hans handling var ubetinget utilbørlig. Videre er det anført at det foreligger en saksbehandlingsfeil i form av mangelfull begrunnelse, ettersom dommen ikke inneholder noen vurdering av tiltaltes subsidiære anførsel om straffrihet etter straffeloven § 48 fjerde ledd. Det er nedlagt slik påstand:

”A f. 19.11.64 frifinnes.”

- (6) Påtalemyndigheten har sluttet seg til lagmannsrettens rettsanvendelse og anført at saken ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den konkrete sak. Det er ikke nedlagt formell påstand.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men dømt i lagmannsretten. Ifølge straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. annet ledd fjerde punktum, kan anken da bare nektes fremmet for Høyesterett dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem.
- (8) Det følger av straffeloven § 48 om nødverge at en rettmessig nødvergehandling bare foreligger dersom ”Handlingen ikke overskrider, hvad der fremstillede sig som fornødent hertil, og det i Betragtning af Angrebets Farlighed, Angriberens Skyld eller det angrebne Retsgode ei heller maa agtes ubetinget utilbørligt at tilføie et saa stort Onde som ved Handlingen tilsigtet.”
- (9) Lagmannsrettens begrunnelse for at disse vilkårene ikke var oppfylt var som følger:

”Lagmannsretten peker på at det var A som frambrakte situasjonen i garasjen ved sitt verbale angrep på vaktmesteren. B sto innenfor ham i den trange ”korridoren” i garasjen. Vaktmesteren gjorde ikke annet enn å heve armen. Det foreligger følgelig ikke noe rettsstridig angrep mot A, jf straffeloven § 48 andre ledd. Men når A – ut fra gjengivelsen av hans egen forklaring i tingretten – oppfattet det slik at vaktmesteren hevet armen, og trodde at han skulle slå, framstår det etter de konkrete omstendighetene som unødvendig og ubetinget utilbørlig at A ikke valgte å trekke seg unna situasjonen, i stedet for å dytte vaktmesteren, jf samme bestemmelse.”

- (10) Det fremgår også av dommen at tiltalte var gått etter fornærmede inn i en garasje der fornærmede nettopp hadde parkert en traktorgressklipper som var opphavet til tiltaltes irritasjon over fornærmede. De stod i en smal ”korridor” mellom traktoren og annen redskap som var lagret i garasjen. Tiltalte var plassert nærmest utgangen.
- (11) Som det fremgår av sitatet, har lagmannsretten ikke lagt til grunn at tiltaltes opptreden var utilbørlig fordi det ikke forelå noe angrep. Lagmannsretten har rett nok lagt til grunn at det ikke forelå noe rettsstridig angrep, men den har foretatt utilbørlighetsvurderingen basert på tiltaltes egen oppfatning av at fornærmede skulle til å slå ham. Ankeutvalget finner det klart at lagmannsretten har anvendt straffeloven § 48 korrekt ved denne vurderingen. Ut fra det faktum som er lagt til grunn for dommen, hadde tiltalte selv fremkalt situasjonen. Fornærmedes heving av armen var ikke i seg selv noe angrep på tiltalte, men kunne bare oppfattes som opptakten til et angrep. Videre stod tiltalte slik til at han kunne ha trukket seg unna fremfor selv å gå til angrep, selv om det kanskje var en noe trang passasje han i så fall skulle ha trukket seg ut gjennom. Under slike omstendigheter var det både unødvendig og ubetinget utilbørlig å reagere

på fornærmedes heving av armen ved å dytte ham overende fremfor å trekke seg ut.

- (12) Tiltalte har videre anført at det var en saksbehandlingsfeil av lagmannsretten ikke å kommentere hans subsidiære anførsel om at dersom grensen for rettmessig nødverge måtte anses som overtrådt, skyldtes overskridelsen ”alene ... en ved Angrebet fremkaldt Sindsbevægelse eller Bestyrtelse”, slik at han av den grunn måtte frifinnes, jf. straffeloven § 48 fjerde ledd.
- (13) Ankeutvalget peker på at straffrihet etter § 48 fjerde ledd bare foreligger der overskridelsen av nødvergeretten ”alene” skyldes ”Sindsbevægelse eller Bestyrtelse” fremkalt av angrepet som man utsettes for – eller tror seg utsatt for. Dette er et meget strengt årsakskrav.
- (14) Det er på det rene at tiltalte var gått etter fornærmede inn i garasjen fordi tiltalte var irritert over fornærmedes bruk av den støyende traktorgresskipperen på tidlig kveldstid. Lagmannsretten siterer tiltaltes egen forklaring, gjengitt i tingrettens dom, om det som deretter skjedde:
- ”Tiltalte forklarte at han utbrøt ”B, kan du være så snill å gi deg med den 'jævla' klippingen”, med en gang han kom inn i garasjen. Fornærmede hadde tatt av seg hørselvernet og sto vendt mot tiltalte. Fornærmede hevet armen, og tiltalte trodde han skulle til å slå. Han forklarte at fornærmede er en robust mann, som både har vært dørvakt og utkaster i Oslo. Tiltalte trodde fornærmede var irritert fordi han hadde klaget så krast. Han ville unngå en ørefik, og dyttet fornærmede med begge hendene hardt i brystet.”**
- (15) Dette gir ikke grunnlag for noen antakelse om at tiltaltes handlemåte her ”alene” skyldtes ”Sindsbevægelse eller Bestyrtelse” som ble fremkalt at fornærmedes ”angrep”. Tiltalte var som nevnt allerede irritert på fornærmede. Lagmannsrettens unnlattelse av å drøfte denne anførselen uttrykkelig kan uansett ikke ha virket inn på dommens innhold, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Ankeutvalget finner det på denne bakgrunn klart at heller ikke anførselen om saksbehandlingsfeil kan føre frem.
- (16) Ankeutvalget finner etter dette klart at anken ikke kan føre frem og nekter den fremmet.
- (17) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Anken nektes fremmet.

Ingse Stabel
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: